КОМИСИЯ
ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА

Определяне, анализ и оценка на пазара на

транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи

Приложение към Решение № ...../.....2010 г.

Резюме

Правна рамка

Новата европейска правна и регулаторна рамка 2002 в областта на електронните съобщения е въведена в българското законодателство с приемането на Закона за електронните съобщения (ЗЕС), (Обн., ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г.) и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

Съгласно нормативните разпоредби националният регулаторен орган в лицето на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) е длъжен периодично на всеки две години да анализира доколко е ефективна конкуренцията на пазарите на електронни съобщения, с което да осигури подходяща регулация в условията на променяща се пазарна среда. В периода до налагането на специфични задължения на предприятията, определени за такива със значително въздействие върху съответния пазар съгласно ЗЕС, в сила остават задълженията, наложени на предприятията съгласно отменения Закона за далекосъобщенията (ЗД).

В настоящия документ се разглежда пазара на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи.

В проекта е извършена оценка, на база на теста на трите критерия, дали дефинирания продуктов и географски пазар на национални транзитни услуги подлежи на ex-ante регулиране.

Оценката на посочения пазар е извършена на база на данни за минал период от три години (2006-2008 г.) и е направена прогноза за бъдещото му развитие за период от две години напред.

Съгласно разпоредбата на чл. 151 от ЗЕС (чл. 6 и 7 от Директива 2002/21/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за обща регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги и принципите на конкурентното право), проектът на решение на КРС, с който се разглежда пазара на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи, следва да бъде публикуван за обществено обсъждане и изпратен за становище до Комисията за защита на конкуренцията (КЗК), до Европейската комисия (ЕК) и до другите национални регулаторни органи на държавите-членки на Европейския съюз (ЕС).

Определяне на пазара

Съответният продуктов пазар, обект на този анализ, е пазарът на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи. Разгледания продуктов пазар е с географски обхват *територията на Република България.*

Определянето на съответният пазар е разгледано в **Раздел IV** на документа.

Прилагане на теста на трите критерия

След извършен анализ, на база на трите критерия, КРС достигна до заключението, че пазарът на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи *не подлежи на ex-ante регулиране*, тъй като не изпълнява кумулативно трите критерия. Задълженията, наложени на „Българска телекомуникационна компания” АД („БТК” АД), свързани с националния транзит на

едро на телефонен трафик през мрежата на историческото предприятие, в качеството му на оператор със значително въздействие върху пазара на фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги по реда на ЗД (отм.), следва да бъдат отменени.

Окончателно решение

След отразяване на становищата, постъпили от заинтересованите страни по време на общественото обсъждане, както и от КЗК, ЕК и другите национални регулаторни органи на държавите-членки на ЕС, КРС ще приеме своето окончателно решение по определянето, анализа и оценката на пазара на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи.

Съдържание

I. Въведение …….……..….	5
1. Правна рамка ……..…….	5
1.1. Европейска регулаторна рамка …….……..	5
1.2. Национално законодателство ……...……...……	8
2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция …..……..……...…..	9
2.1. Определяне на пазарите ……...…….....……...……..	9
2.2. Анализ и оценка на съответния пазар ……..…….....….....	11
3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения ……..…….….....	11
4. Обхват на документа ……...……..……..	12
II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията ……..……...	13
III. Характеристики на българския пазар на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи..……..……...	14
1. Въведение ...……...……...…….....	14
2. Граници между пазарите на едро за предоставяне на услуги за генериране, транзит и терминиране на повиквания ……..……...…….....	15
3. Състояние на пазара .....……...…..……...……	16
IV. Определяне на съответния пазар……..……	22
1. Въведение ……...……	22
2. Съответен продуктов пазар ……...…….……...……..	23
3. Съответен географски пазар ……..…..……...……	30
4. Заключение …….....……...…...…….……..…….....	31
5. Участници на пазара ……...…..……...……	31
6. Прилагане на теста на трите критерия …….…….….	32
6.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара ….....	33
6.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията ….	35
6.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право ……...…….....	38
6.4. Заключение ..……...……...……..…….....	40
V. Заключение от анализа .....……...……	42

I. Въведение

1. Правна рамка

1.1. Европейска регулаторна рамка

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които държавите-членки на ЕС извършват, са инструмент, чрез който се доразвива започналата през 1998 г. политика за либерализация на далекосъобщителния пазар и прилагането на правилата за конкуренцията от Договора за Европейската общност в сектора. Еднозначното провеждане на тази политика в целия ЕС е гарантирано от достиженията на правото на ЕС (acquis communautaire) чрез създаването на основен пакет от нормативни актове в областта на далекосъобщенията, наречен „Европейска правна и регулаторна рамка", въз основа на която всички държави-членки са длъжни да провеждат националната си политика в сектора.

В резултат на очерталата се необходимост от актуализиране на Европейската правна и регулаторна рамка от 1998 г., успешно послужила за създаване на условия за преход от монопол към свободен пазар, в началото на 2002 г. се въведе нова регулаторна рамка. Необходимостта от актуализиране на Рамка 1998 г. е продиктувана от обстоятелството, че десет години след като далекосъобщителният пазар в Общността е либерализиран, акцентът на регулаторните механизми е изместен от поощряване на конкуренцията на единния пазар на Европейската общност и стимулиране на инвестициите в областта на бързо развиващи се технологии към развиване на устойчива конкуренция на далекосъобщителния пазар, както и създаване на правила, свързани с наблюдаващата се конвергенция на електронните съобщителни мрежи и услуги, медии и информационни технологии. Регулаторна рамка 2002 цели и въвеждането на хармонизирани правила, приложими за цялата общност, както и премахването на всякакви бариери за развитието на ефективна конкуренция и предоставяне на качествени и разнообразни услуги в полза на потребителите.

Процесът на въвеждане на хармонизиран подход в регулацията на далекосъобщителния сектор изисква от държавите-членки на ЕС да съобразят регулаторните си актове с достиженията на конкурентното право на общността, отчитайки конвергенцията на електронните съобщителни мрежи и услуги. Като резултат от развитието на технологиите и конвергенцията на мрежи и услуги, правото на ЕС в областта на далекосъобщенията е актуализирано чрез създаването на качествено нова Европейска правна и регулаторна рамка, която обхваща всички електронни съобщителни мрежи и услуги.

Регулаторна рамка 2002 дава приоритет на ролята на ex-ante регулирането на сектора с цел осигуряването на условия за развитие на конкуренцията и на прилагане на принципите на конкурентното право при определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщения. Основните аспекти на ex-ante регулирането на сектора, касаещи прилагането на принципите на конкурентното право на тази нова политика на ЕС, са следните:

- Развитието на ефективна конкуренция на пазара следва да се основава на ex-ante регулиране в съответствие със специфичното секторно регулиране и съобразявайки се с принципите на конкурентното право. Този нов подход изисква от Националните регулаторни органи (НРО) на държавите-членки на ЕС първо да анализират даден пазар на електронни съобщителни мрежи и/или услуги и въз основа

на резултатите от анализа да определят дали той се нуждае от ex-ante регулиране или не;

- Замяна на термина „оператор” с „предприятие” по аналогия на терминологията, използвана в конкурентното право и влагане на ново съдържание в понятието „оператор със значително въздействие върху пазара”, използвано в Регулаторна рамка 1998, целящо адаптиране към условията на настоящия по-комплексен и динамичен пазар и въвеждане на концепцията за „господство на пазара” по смисъла на конкурентното право;

- Създава се процедура, чрез която НРО определят и анализират в съответствие с принципите на конкурентното право пазарите на продукти и услуги в рамките на електронния съобщителен сектор, подлежащи на ex-ante регулиране;

- Прецизират се процедурите за провеждане на консултации и повишаване на прозрачността при извършване на пазарни анализи.

Задълженията, наложени на операторите със значително въздействие върху пазара съгласно рамката от 1998 г., се запазват до извършването на анализ и оценка за развитието на съответния пазар, съгласно новата регулаторна рамка от 2002 г.

На следващо място Рамка 2002 цели прилагане на принципите на прозрачност, публичност и консултативност в отношенията между НРО и предприятията, осъществяващи електронни съобщения. Въвежда се облекчаване на разрешителните режими за осъществяване на електронни съобщения. С оглед отчитане на динамично развиващата се конвергенция на мрежите и услугите е закрепен и принципът на технологична неутралност.

Основата на Регулаторна рамка 2002 на ЕС се състои от следните пет директиви:

- Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за обща регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги и принципите на конкурентното право (Рамковата директива);

- Директива 2002/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за достъп до и взаимно свързване на електронни съобщителни мрежи и свързани с тях устройства (Директивата за достъпа);

- Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за лицензирането на електронни съобщителни мрежи и услуги (Директивата за лицензирането);

- Директива 2002/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за универсална услуга и права на потребителите, свързани с електронни съобщителни мрежи и услуги (Директивата за универсалната услуга);

- Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. за обработване на лични данни и защита на неприкосновеността в електронния съобщителен сектор (Директивата за неприкосновеността), изменена с Директива 2006/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 г. за запазване на данни, създадени или обработени във връзка с предоставянето на обществено достъпни електронни съобщителни услуги или на обществени съобщителни мрежи и за изменение на Директива 2002/58/ЕО (Директива за запазване на данните).

Рамковата директива определя общата структура на новия регулаторен режим и формулира фундаментални правила и цели: насърчаване на конкуренцията, развитие

на вътрешния пазар и защита интересите на гражданите на ЕС. В този смисъл, тя се явява основополагаща по отношение както на цялостния режим в сектора, така и по отношение на останалите специални директиви.

Директивата за лицензирането има за цел постигането на хармонизация и опростяване на лицензионните правила на вътрешните пазари на електронни съобщителни мрежи и услуги, с цел облекчаване предоставянето им в рамките на ЕС. Индивидуалното лицензиране в случаите, когато не се използва индивидуално определен ограничен ресурс и регистрирането по обща лицензия, се заменя от уведомителен режим.

Директивата за универсалната услуга дефинира набор от услуги, които следва да се предоставят на крайните потребители на достъпна цена. Съществен момент в директивата е въвеждането на понятието „определено местоположение", което заменя използвания в Регулаторна рамка 1998 термин „фиксирана точка". По този начин се гарантира технологична необвързаност на начините, чрез които се осъществява свързване към обществените телефонни мрежи и се предоставят обществени телефонни услуги.

Директивата за достъпа и взаимното свързване хармонизира регулаторните механизми, свързани с достъпа до и взаимното свързване на електронни съобщителни мрежи, както и дефинира права и задължения за предприятията, които имат право и/или задължение за взаимно свързване и/или достъп.

Посоченият основен пакет от директиви, който изгражда Регулаторна рамка 2002 и върху който се базират редът, условията и процедурата по определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, се допълва от следните актове за прилагане на законодателството на ЕС:

- Препоръка на Европейската комисия 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране, издадена на основание чл.15, ал.1 от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Препоръката за съответните пазари);

- Разяснителна бележка, придружаваща Препоръката на Европейската комисия 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране, издадена на основание на Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Разяснителна бележка);

- Насоки на Европейската комисия от 11 юли 2002 г. за извършване на пазарни анализи и определяне на предприятия със значително въздействие на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, издадена на основание чл. 15, ал. 2 от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Насоките).

Препоръката за съответните пазари определя, в съответствие с Приложение I на Рамковата директива, пазарите в рамките на сектора, характеристиките на които могат да бъдат такива, че да оправдават налагането на регулаторни задължения, предвидени в специалните директиви. Посоченият акт отменя Препоръка на ЕК за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране (ОВ, L114, 08.05.2003 г.). С новата Препоръка се редуцира списъкът от пазари, за които ЕК счита, че има основания да бъдат предмет на ex-ante регулиране. От друга страна, разпоредбата на чл. 15, ал. 3 на Рамковата директива дава право на

НРО на държавите-членки на ЕС да определят пазари, различни от посочените в Препоръката на ЕК в случаите, когато това е оправдано от гледна точка на националните особености на сектора и при спазване разпоредбите на чл. 6 и чл. 7 на тази директива.

Това е посочено и в Разяснителната бележка, в която се съдържат мотивите на ЕК, които са довели до приемането на новата Препоръка за съответните пазари. Насоките на ЕК определят принципите, върху които НРО трябва да се базират при определяне и анализиране на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция и определяне на предприятия със значително въздействие на тях. В т. 12 от Насоките ЕК посочва, че публикувайки тези насоки, тя има за цел също така да разясни на заинтересованите лица и предприятията, които извършват дейност в сектора на електронните съобщения, как НРО следва да извършват своята оценка за значително въздействие върху пазара, съгласно Рамковата директива, с цел постигане на максимална прозрачност и правна сигурност при прилагане на специалните нормативни актове в сектора.

1.2. Национално законодателство

Европейската правна и регулаторна рамка 2002 е въведена в българското законодателство с приемането на Закона за електронните съобщения[1] (ЗЕС), който отменя действащия до този момент ЗД. Чрез приемането на ЗЕС, Република България хармонизира националното си законодателство в сектора с това на ЕС и по този начин гарантира, че провежданата от нея политика в областта на електронните съобщения ще отговори на целите и регулаторните принципи на политиката в Общността, залегнали в Регулаторна рамка 2002.

За определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги на национално ниво се прилагат разпоредбите на ЗЕС и на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Методиката), приета с ПМС № 40 от 28 февруари 2008 г. (обн., ДВ, бр. 27 от 11.03.2008 г.). Методиката е разработена от КРС на основание чл. 150, ал. 2 и ал. 3 от ЗЕС, съгласувано с КЗК и съобразно правото на ЕС. Съгласно чл. 151, ал. 1 от ЗЕС и чл. 2 от Методиката и в съответствие с правилата на Глава девета от ЗЕС, КРС периодично, на всеки две години, определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и, при установяване липсата на ефективна конкуренция, определя предприятия със значително въздействие върху съответния пазар, както и налага, продължава, променя или отменя специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху пазара.

КРС осъществява своите правомощия в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, като условията и редът за събиране на необходимата информация за определяне, проучване и анализ на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за извършване на анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, критериите за дефиниране на съответни пазари, за оценка за наличието на ефективна конкуренция и за определяне на предприятия със самостоятелно или съвместно

[1] *Обн., ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г.*

значително въздействие върху съответните пазари са регламентирани в ЗЕС и Методиката.

2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране се извършва съобразно регламентираното в чл. 15 и чл. 16 от Рамковата директива.

Съгласно чл. 15, ал. 1 от Рамковата директива, съответните пазари на стоки и услуги в сектора на електронните съобщения, чиито характеристики могат да бъдат такива, че да оправдаят налагането на регулаторните задължения, определени в Специалните директиви, са посочени в Препоръка на ЕК 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г., изменена с Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. Съгласно чл. 16, ал. 1 от Рамковата директива, НРО на държавите-членки на ЕС изготвят анализи на съответните пазари, като отчитат в най-голяма степен Насоките на ЕК за извършване на пазарни анализи и определяне на предприятия със значително въздействие на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, издадени на основание чл.15, ал. 2 от Рамковата директива.

Съгласно чл. 16, ал. 2 от Рамковата директива, оценката относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар се определя от НРО въз основа на изготвения в съответствие с ал. 1 на същия член анализ на пазара.

КРС определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране съгласно Глава девета на ЗЕС и Методиката. Конкретните разпоредби на тези актове транспонират посочените по-горе текстове от Рамковата директива. Съгласно чл. 152, ал. 4 от ЗЕС и чл. 4 от Методиката КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в актуалната към съответния момент Препоръка за съответните пазари. КРС може да определи и други съответни пазари – обект на ex-ante регулиране, различни от определените в Препоръката за съответните пазари, като отчита особеностите на националния пазар.

Съгласно чл. 6, ал. 2 от Методиката, в процеса на определяне, анализ и оценка на съответните пазари КРС следва да се съобразява с актуалните към момента Насоки, приети от ЕК.

2.1. Определяне на пазарите

Определянето на съответните пазари, подлежащи на ex-ante регулиране, се извършва като се изследва кумулативното наличие на следните 3 критерия:

1. Наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;

2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;

3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите по т. 1 и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Прилагането на тези критерии при дефиниране на съответен пазар е определено в Препоръката за съответните пазари и Насоките на ЕК и е въведено в българското законодателство като императивно изискване с разпоредбата на чл. 152, ал. 4 от ЗЕС. КРС следва да прилага теста на трите критерия във всички случаи, без оглед на това дали пазарът, предмет на анализа, е включен или не в Препоръката за съответните пазари. В тази връзка, като отправна точка в настоящия анализ, КРС е извършила анализ за кумулативното наличие на трите критерия.

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или на дребно и се състоят от продуктов пазар и географски пазар. (чл. 152, ал. 1 от ЗЕС и чл. 8 от Методиката). Разделянето на пазарите на едро и дребно е в съответствие с Препоръката за съответните пазари. По отношение на продуктовия пазар, ЕК посочва в Насоките, че съответният пазар на продукти или услуги включва всички онези продукти или услуги, които са взаимозаменяеми или заместими в достатъчна степен не само поради техните обективни характеристики, благодарение на които са особено подходящи за задоволяване на постоянните нужди на потребителите, поради техните цени или предназначение, но и поради условията на конкуренция и/или структурата на търсенето и предлагането на въпросния пазар. Продуктите или услугите, които са взаимозаменяеми в ниска степен или относително, не спадат към един и същ пазар. Следователно, НРО следва да започнат определянето на съответния пазар на продукти или услуги с групиране на продуктите или услугите, които потребителите използват за една и съща цел (крайна употреба).

В съответствие с европейското законодателство, Методиката регламентира, че съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането (чл. 9 от Методиката).

След определяне на съответния продуктов пазар следва да се определи и съответният географски пазар. При определяне на географското измерение на посочените в Препоръката пазари на продукти и на услуги, НРО се ръководят от Насоките на ЕК. Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 152, ал. 3 от ЗЕС).

Съответният географски пазар се определя при отчитане на следните два критерия (чл. 14 от Методиката):

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;

2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два основни критерия, географските пазари могат да бъдат определени като местни, регионални, национални или покриващи територията на две или повече страни (например общоевропейски пазари, пазари, съвпадащи с територията на Европейското икономическо пространство, или глобални пазари).

2.2. Анализ и оценка на съответния пазар

Целта на анализа и оценката на съответния пазар е КРС да установи наличието или липсата на ефективна конкуренция, т.е. да установи дали има предприятия със значително въздействие върху съответния пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС).

Предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители (§1, т. 50 от Допълнителната разпоредба на ЗЕС, чл. 14, т. 2 от Рамковата директива).

3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения

Наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара се установява въз основа на редица критерии. Преценката се основава на перспективен анализ на пазара (ex-ante), като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка на анализа и показател за пазарна мощ често се използват пазарните дялове. В т. 78 от Насоките ЕК подчертава, че съществуването на господстващо положение на пазара не може да бъде констатирано само въз основа на наличието на големи пазарни дялове и, по тази причина, НРО следва да извършват подробен и цялостен анализ на икономическите характеристики на съответния пазар, преди да се произнесат за наличието на предприятия със значително въздействие върху даден пазар. В този смисъл, ЕК отбелязва, че НРО могат да измерят възможността на едно предприятие да следва поведение до голяма степен независимо от своите конкуренти, клиенти и потребители, като за целта използват набор от критерии, посочени в т. 78 от Насоките. В приложение II от Рамковата директива изрично се посочва, че критериите, които се прилагат за установяване наличието на предприятия със самостоятелно или съвместно значително въздействие върху пазара не са изчерпателно изброени, не са кумулативни, а списъкът от критерии дава насока при определяне съществуването на съвместно господстващо положение. Подобен подход е възприет както в Насоките на ЕК, така и на национално ниво. В Методиката е посочено, че изборът на критерии, както и определянето на тежестта на всеки от тях в общата оценка на пазара, зависи от особеностите на съответния пазар. Наличието на значително пазарно въздействие се установява на базата на съвкупност от използваните критерии, които, взети самостоятелно, могат да не бъдат определящи.

Във връзка с посоченото, както и с оглед разпоредбите на Методиката, при определяне на дадено предприятие като предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара, КРС взема предвид неговия пазарен дял на съответния пазар и всички или някои от критериите, посочени в чл. 35 от Методиката. При определяне на дадено предприятие като предприятие със съвместно значително въздействие върху пазара, КРС взема предвид всички или някои от критериите по чл. 36 от Методиката.

В т. 114 от Насоките ЕК посочва, че ако след извършен анализ дадено предприятие бъде определено като предприятие със значително въздействие върху съответен пазар, но не му бъдат вменени съответни регулаторни задължения, то това не съответства на новата правна рамка и по-специално на чл. 16, ал. 4 от Рамковата директива, т.е. регулаторът следва да наложи поне едно регулаторно задължение на

предприятието, определено като притежаващо значително въздействие върху съответен пазар.

Съгласно чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, КРС е компетентният орган, който може да налага специфични мерки в случаите, когато след извършен анализ на съответен пазар е установена необходимостта от налагането на такива.

В случаите, когато въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че е налице ефективна конкуренция, КРС не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар, а ако такива са били наложени на предходен етап, КРС ги отменя (чл. 155 от ЗЕС).

В случаите, в които въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че не е налице ефективна конкуренция, КРС определя предприятие или предприятия със значително въздействие върху пазара и налага на предприятието/предприятията специфични задължения. В случай, че са били наложени специфични задължения на предприятието или предприятията със значително въздействие върху пазара, КРС може да продължи действието им или да ги промени (чл. 156, ал.1 и ал. 2 от ЗЕС).

4. Обхват на документа

Документът разглежда състоянието на българския пазар на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи.

В него, на база анализ на минал период от три години (2006-2008 г.), е извършена оценка на нивото на конкуренцията на съответния пазар и е направена прогноза за бъдещото му развитие за период от две години напред.

II. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията

С оглед спазване на принципите на консултативност и прозрачност, залегнали в европейската правна рамка и разпоредбите на националното законодателство, след определянето на съответния пазар и извършването на анализа и оценката му, КРС поставя на обществено обсъждане своя проект на решение, с което се определя съответният пазар, анализира се и се оценява дали е налице ефективна конкуренция и, при липса на такава, се определя предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, като му се налагат, продължават, изменят или отменят специфични задължения.

Рамковата директива определя, че при извършване на анализи на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги НРО следва да работят в тясна връзка със съответните органи по защита на конкуренцията на национално ниво. Целта е създаване на условия за ефективно взаимодействие и координация при осъществяване на законово определените правомощия на органите, както и за единното и непротиворечиво приложение на националното и европейското право в областта на електронните съобщения и конкуренцията. В тази връзка, в рамките на общественото обсъждане, проектът на решение се предоставя на КЗК за становище.

След приключване на процедурата по обществено обсъждане и съгласуване с КЗК, КРС изпраща на ЕК и на регулаторните органи на държавите-членки на ЕС Проекта на решение, който включва определянето на съответен пазар и неговия анализ и оценка и, евентуално, наложените и/или продължени специфични задължения. В случай, че в законоустановения срок не постъпят предложения от ЕК и регулаторните органи на държавите-членки на ЕС, регулаторът приема Проекта на решение. В случай, че постъпят предложения от ЕК и регулаторните органи на държавите-членки, КРС ги отразява в Проекта на решение преди окончателното му одобряване, като уведомява за това ЕК. Процедурата по взаимодействие и консултации с ЕК и НРО на държавите-членки на ЕС е уредена в Глава четвърта, раздел IV от ЗЕС.

Проведено обществено обсъждане със заинтересованите предприятия и съгласуване с КЗК и процедура по нотификация пред ЕК и регулаторните органи на държавите-членки на ЕС

I. Проведено обществено обсъждане със заинтересованите предприятия и съгласуване с КЗК

В съответствие с изискването на чл. 151, ал. 2 от ЗЕС КРС проведе обществено обсъждане на изготвения Проект на решение за анализ на пазара на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи в Република България, като предостави Проекта и на КЗК за становище.

В рамките на общественото обсъждане не постъпиха становища от заинтересованите предприятия.

От страна на КЗК е постъпило становище, което напълно подкрепя изводите на КРС по отношение на пазара на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи в Република България, поради което не се налагат изменения в настоящия проект.

Постъпилото становище от КЗК е в Приложение № 1 към настоящия анализ, тъй като е част от процедурата по приемане на окончателния текст на анализа.

III. Характеристики на българския пазар на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи

1. Въведение

В Препоръката за съответните пазари на ЕК от 2003 г. като пазар, подлежащ на ex-ante регулиране, е включен *пазарът на транзитни услуги в обществена фиксирана телефонна мрежа*[2]. Този пазар не попада в обхвата на препоръчителните пазари, подлежащи на ex-ante регулиране, съгласно Приложението към действащата в момента Препоръка за съответните пазари от 2007 г.

По реда на ЗД (отм.) на „БТК" АД, като оператор със значително въздействие върху пазара на фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги, е наложено задължение за предоставяне на услуги на едро за национален транзит на национален телефонен трафик. Това задължение е обвързано допълнително със спазване на принципите на прозрачност и равнопоставеност, определяне на разходоориентирани цени и публикуване на Типово предложение за взаимно свързване на „БТК" АД (действащото към момента Типово предложение е одобрено с решение № 572 от 30.03.2006 г. на КРС, влязло в сила считано от 13.02.2008 г., след потвърждаване от Върховния административен съд). Съгласно определеното в Типовото предложение, услугата транзит на телефонен трафик през мрежата на „БТК" АД се предоставя въз основа на едновременно подадени заявки от съответните алтернативни предприятия, които искат предоставянето на услугата. Към заявките задължително се предоставя споразумение между двете предприятия, в което следва да са уредени начините за разплащане, точките, между които ще се пренася трафика, както и посоката на транзитирания трафик.

На основание § 7 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗЕС във връзка с чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, така наложените задължения се запазват до влизане в сила на решения на КРС, с които се налагат, продължават и променят специфични задължения на предприятията по реда на ЗЕС или се отменят действащите до този момент такива. Предвид гореизложеното и с оглед необходимостта от продължаване, промяна или отмяна на така наложените задължения по отношение на транзитните услуги на едро, следва да бъде извършен анализ на пазара на транзитни услуги в обществена фиксирана телефонна мрежа, за да се установи дали на национално ниво този пазар попада в обхвата на пазарите, подлежащи на ex-ante регулиране.

С Решение № 1963 от 11 септември 2008 г., КРС откри процедура по обществено обсъждане на Проект на решение за:

- определяне на пазара на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи като съответен пазар, подлежащ на ex-ante регулиране, анализ и оценка относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар, определяне на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар и налагане на специфични задължения на това предприятие;
- определяне на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи като съответен пазар, подлежащ на ex ante регулиране, анализ и оценка относно наличието на

[2] *Препоръка за съответните пазари от 2003 г. – Приложение, т. 10, на англ. Transit services in the fixed public telephone network*

ефективна конкуренция на съответния пазар, определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар и налагане на специфични задължения на тези предприятия;

- определяне на пазарите на национални и международни транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи в Република България като неподлежащи на ex-ante регулиране поради факта, че двата пазара не удовлетворяват кумулативно трите критерия съгласно т. 5 от Преамбюла на Препоръката за съответните пазари, чл. 152, ал. 5 от ЗЕС и чл. 6, ал. 1 от Методиката.

В резултат на постъпилите становища по време на проведеното обществено обсъждане по отношение на пазарите на национални и международни транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи, изразяващи като цяло обща позиция за заинтересованите лица относно съществената необходимост от по-задълбочен анализ на пазара на транзитни услуги, с Решение № 2430 от 19 декември 2008 г., КРС прие, че е нужно да бъде извършен нов анализ на съответния пазар, след което да представи резултатите от него на ново обществено обсъждане.

2. Граници между пазарите на едро за предоставяне на услуги за генериране, транзит и терминиране на повиквания

Както в своите Проекти на анализ, приети с Решения № 1963 от 11 септември 2008 г. и № 2430 от 19 декември 2008 г., така и в своето окончателно Решение № 237 от 17 март 2009 г. за определяне, анализ и оценка на пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, КРС стигна до заключение, че границите между пазарите на едро за генериране, транзит и терминиране на повикване в определено местоположение на обществена телефонна мрежа би следвало да бъдат поставени в точките на взаимно свързване на мрежите на предприятията, независимо къде се намират те в рамките на мрежата на дадено предприятие (фиг. 1).

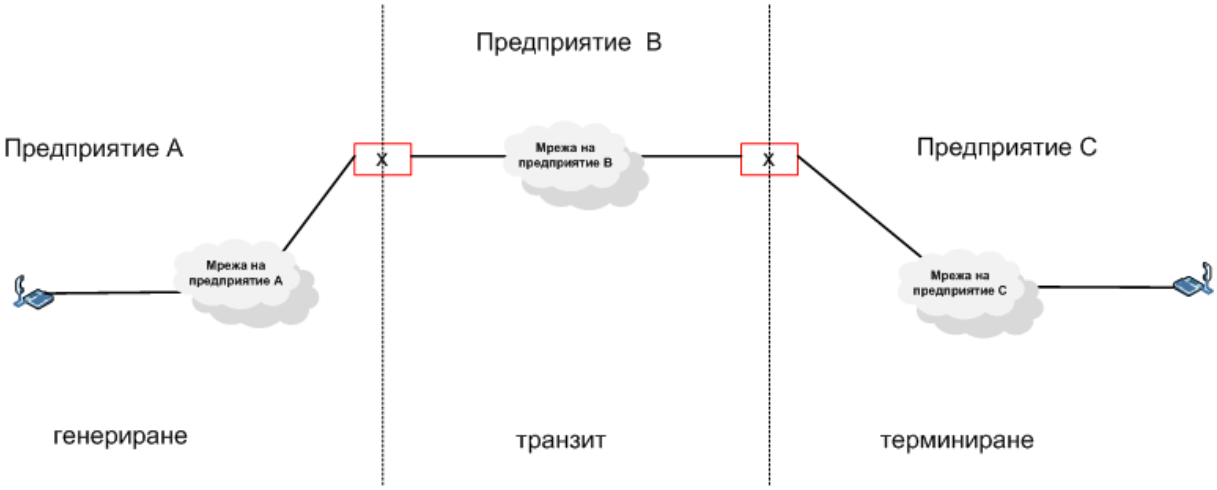

Граници между пазарите на едро за предоставяни услуги за генериране, транзит и терминиране на повиквания

Забележка: х-точка представлява точката на взаимно свързване между мрежите на различните предприятия

Фиг. 1

Този извод е изцяло съобразен с характеристиките на услугите за генериране, транзит и терминиране, предоставяни от предприятията съгласно техните договори за взаимно свързване и с принципа, че всички мрежови елементи следва да бъдат взети предвид при анализа на трите свързани пазара на едро[3].

При така поставените граници, трите свързани пазара на едро са:

- **пазар на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи** – включва услугите по пренос на повикване, изходящо от определено местоположение на мрежата на предприятието на викащия потребител, през инфраструктурата на същото предприятие до точка на взаимно свързване, където повикването се прехвърля в мрежата на друго предприятие за транзит и/или терминиране;
- **пазар на транзитни услуги в обществени телефонни мрежи** – включва услугите по пренос на трафик между две точки на взаимно свързване на собствената мрежа на едно предприятие с мрежите на други предприятия, като трафикът се генерира и терминира в мрежите на другите предприятия;
- **пазар на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи** – включва услугите по пренос на входящо повикване от точката на взаимно свързване до определено местоположение в мрежата на предприятието на викания потребител.

Съобразявайки се с факта, че изводът за поставянето на граници между пазарите на едро на генериране, транзит и терминиране на повиквания в определено местоположение не е оспорен нито от заинтересованите лица по време на общественото обсъждане на проекта на Решение № 1963 от 11.09.2008 г., нито от КЗК или ЕК, както и с принципа, че с дефиницията на пазарите на генериране и терминиране de facto се определят и границите на пазара на транзит[4], то КРС не смята за необходимо да анализира отново предлаганите услуги на едро от предприятията[5].

3. Състояние на пазара

С цел представяне на реалното състояние на българския пазар на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи и във връзка с разгледаните взаимозаменяемости в Раздел IV, т. 2 „Съответен продуктов пазар", КРС разглежда относителните дялове на предприятията, предоставящи транзитни услуги, както следва:

---

[3] *Разяснителна бележка (Explanatory Note, Accompanying document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets, (C(2007)5406)), стр. 27, според която при поставянето на границите между пазарите на едро, националният регулаторен орган трябва да се увери, че всички мрежови елементи, участващи в преноса на едно повикване от един краен потребител до друг, са в обхвата на един от трите пазара на едро.*

[4] *Разяснителна бележка, стр. 27, според която ако вече са дефинирани пазарите на генериране и терминиране, то по подразбиране е дефиниран и въображаем пазар на транзит.*

[5] *Подробен анализ на характеристиките на разглежданите услуги на едро, включително и на транзитните услуги, както и мотивите на КРС за решението й границите между свързаните три пазара да бъдат поставени в точките на взаимно свързване, могат да бъдат намерени в Приложението към Решение № 237 от 17 март 2009 г., с което окончателно се определят, анализират и оценяват пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи.*

- Вариант 1: Относителни дялове на предприятията на хипотетичен пазар, в който са включени всички транзитни услуги: национален транзит (пренос и комутация на национални повиквания между точки на взаимно свързване на предприятия в страната), транзит на входящи международни повиквания (постъпващи от чуждо предприятие в международен шлюз, транзитирани през национална мрежа и терминирани в национална мрежа през точка на взаимно свързване), изходящи международни повиквания (транзитирани от национална мрежа от точка на взаимно свързване с национална мрежа, от която е генерирано повикването, до международен шлюз, където се предават на чуждо предприятие) и транзитни услуги на „чисто" международни повиквания (между два международни шлюза);

- Вариант 2: Относителни дялове на предприятията на хипотетичен пазар, в който са включени следните транзитни услуги: национален транзит и транзит на входящи международни повиквания;

- Вариант 3: Относителни дялове на предприятията на хипотетичен пазар, в който е включен единствено транзит на национални повиквания.

По данни, подадени от предприятията, към края на 2008 г. транзитни услуги в обществени фиксирани мрежи са предоставяли историческото предприятие "БТК" АД и три от активните алтернативни предприятия в страната – "Интеруут България" ЕАД, "Орбител" ЕАД и "Спектър Нет" АД.

Общият обем на транзитирания през обществени фиксирани телефонни мрежи в страната трафик за 2008 г. възлиза на около 288,4 милиона минути, което е с около 27% повече в сравнение с предходната година. Една от основните причини за това увеличаване е нарастването на обема на транзитираните входящи международни повиквания през фиксираната мрежа на „БТК" АД. Трябва да се отбележи, че от транзитираните през мрежата на историческото предприятие входящи международни повиквания, около 45% са терминирани в мобилната мрежа на „Мобилтел" ЕАД и тези транзитирани минути към мрежата на "Мобилтел" ЕАД са нараснали с около 117% за същия едногодишен период. Същевременно в КРС са налице данни *(Комисията счита, че трябва да бъдат третирани като търговска тайна)*, от които може да се направи обосновано предположение, че така посоченото повишаване на обема на транзитирани минути, няма да се запази. ..... (*информацията се счита за търговска тайна*).

По отношение на транзита на изходящи международни повиквания, прави впечатление фактът, че за 2008 г. през мрежата на историческото предприятие са транзитирани само повиквания, генерирани от мобилни мрежи в страната. От трите алтернативни предприятия, само две са предоставяли транзитни услуги за изходящи международни повиквания на други три алтернативни предприятия.

Транзит на повиквания през обществени фиксирани телефонни мрежи в страната, генерирани от и терминирани в мрежи извън територията на страната, са предоставяни от три предприятия - „БТК" АД (през трите години на изследвания период), "Интеруут България" ЕАД (само през 2006 г.) и „Орбител" ЕАД (само през 2008 г.). Докато през 2006 г. и 2007 г. относителния дял на историческото предприятие е 100% или почти 100%, то през 2008 г. този дял намалява до около 37%.

В таблица 1 и на Фиг. 2 са представени относителните дялове, изчислени на база общо транзитиран трафик в минути през обществени фиксирани телефонни мрежи в страната (Вариант 1), като в последната колона са представени данните, в случай че от общия транзитен трафик бъде изключен ….. (*информацията се счита за търговска тайна*).

Относителни дялове - общо транзитни услуги						
No	Предприятие	Вид	трафик (в мин.)			трафик* (в мин.)
			2006 г.	2007 г.	2008 г.	2008* г.
1	БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ	АД	25,86%	47,70%	65,68%	Търговска тайна
2	ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ	ЕАД	0,03%	0,03%	0,04%	
3	ОРБИТЕЛ	ЕАД	30,66%	28,25%	27,97%	
4	СПЕКТЪР НЕТ	АД	43,46%	24,03%	6,32%	
ОБЩО			100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

** информацията се счита за търговска тайна*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Таблица 1

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фиг. 2

Предвид изложените факти, КРС достига до предположението, че обемът на транзитираните международни повиквания през мрежата на историческото предприятие ще намалее през следващите две години.

В Таблица 2 и на Фиг. 3 са представени относителните дялове на предприятията, предоставящи транзитни услуги, при хипотезата на включване на следните транзитни услуги: национален транзит (между точки на взаимно свързване на предприятия в страната) и транзит на входящи международни повиквания (между международен шлюз и точка на взаимно свързване с терминираща мрежа в страната). От показаните в таблицата предприятия, единствено „Интеруут България" ЕАД е предоставяло само транзит на национални повиквания, което е и причината за ниския му относителен дял.

Относителни дялове - транзит на национални и на входящи международни повиквания						
No	Предприятие	Вид	трафик (в мин.)			трафик* (в мин.)
			2006 г.	2007 г.	2008 г.	2008* г.
1	БЪЛГАРСКА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ	АД	18,49%	39,88%	64,52%	Търговска тайна
2	ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ	ЕАД	0,00%	0,01%	0,02%	
3	ОРБИТЕЛ	ЕАД	33,73%	32,50%	28,10%	
4	СПЕКТЪР НЕТ	АД	47,78%	27,61%	7,37%	
ОБЩО			**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

**информацията се счита за търговска тайна*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Таблица 2

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фиг. 3

Общият обем на транзитирания през обществени фиксирани телефонни мрежи в страната трафик на национални и входящи международни повиквания през 2008 г. възлиза на около 246,2 милиона минути, което е с около 25% повече в сравнение с предходната година. В този случай, отново основната причина за това увеличаване е нарастването на обема на транзитираните входящи международни повиквания през фиксираната мрежа на „БТК" АД. Както вече беше отбелязано, от транзитираните през мрежата на историческото предприятие входящи международни повиквания около 45% са терминирани в мобилната мрежа на „Мобилтел" ЕАД, с отбелязан едногодишен ръст от 117%.

Едва около 12% от транзитираните входящи международни повиквания през мрежата на историческото предприятие за 2008 г. са терминирани в други фиксирани телефонни мрежи в страната, а останалите 88% - в мобилни мрежи в страната. От друга страна, над 95% от транзитираните входящи международни повиквания през мрежите

на „Орбител” ЕАД и „Спектър Нет” АД са терминирани в мрежата на „БТК” АД, а останалите - в мрежите на алтернативни предприятия в страната.

Важен е и фактът, че към настоящия момент има сключени договори между „БТК” АД и алтернативните предприятия, за терминиране на входящи международни повиквания и не са налице индикации за проблеми по отношение на тези транзитни услуги.

В Таблица 3 и на Фиг. 4 са представени относителните дялове на предприятията, предоставящи транзит на национални повиквания, т.е. услуги, в които се включва само комутация и пренос на национални повиквания между точки на взаимно свързване на предприятия в страната.

Относителни дялове - транзит на национални повиквания					
No	Предприятие	Вид	трафик (в мин.)		
			2006 г.	2007 г.	2008 г.
1	ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ	ЕАД	1,12%	100,00%	51,10%
2	ОРБИТЕЛ	ЕАД	98,88%	0,00%	0,00%
3	СПЕКТЪР НЕТ	АД	0,00%	0,00%	48,90%
ОБЩО			**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Таблица 3

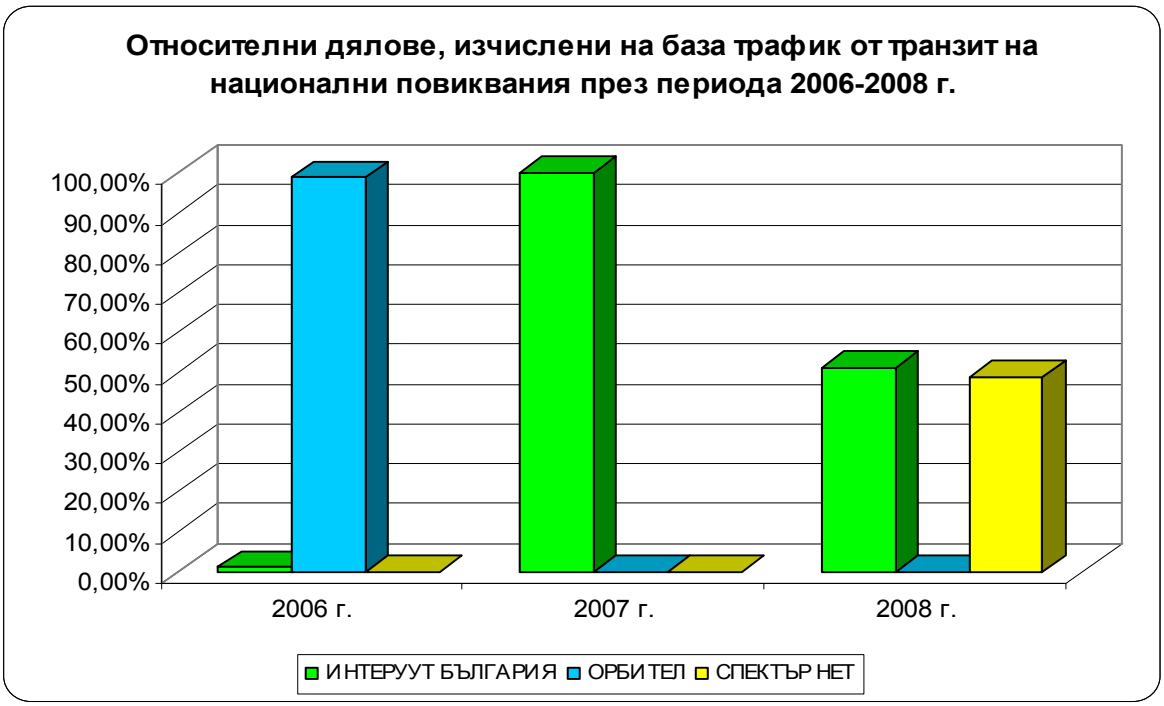

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фиг. 4

Единственото алтернативно предприятие, което е предлагало услуги за транзит на национални повиквания и през трите години на разглеждания период е „Интеруут България” ЕАД. От другите предприятия, осъществяващи дейност към края на 2008 г., „Орбител” ЕАД е декларирало, че е предоставяло транзит на национални повиквания

през 2006 г., а „Спектър Нет” АД - през 2008 г. Общият обем на транзитирания през обществени фиксирани телефонни мрежи в страната трафик на национални повиквания през 2008 г. възлиза на около 94 хиляди минути, което е под 1% от обема на общия трафик на генерираните от алтернативните предприятия национални повиквания през същата година.

IV. Определяне на съответния пазар

1. Въведение

КРС определя съответните пазари, на които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръките за съответните пазари.

Пазарите на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или пазари на дребно, като всеки от тях се състои от продуктов и географски пазар (чл. 8, ал. 1 и 2 от Методиката).

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 8, ал. 3 от Методиката).

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 8, ал. 4 от Методиката).

Съгласно т. 5 от Преамбюла на Препоръката за съответните пазари и чл. 6, ал. 1 от Методиката, при определянето на даден пазар за съответен се вземат предвид принципите на конкурентното право, както и следните три критерия, които се прилагат кумулативно:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите за навлизане на пазара и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Анализът за наличието на ефективна конкуренция следва да отчита бъдещото развитие, като пазарите се дефинират, вземайки под внимание очакваните или предполагаеми технологични или икономически промени в рамките на разумен времеви хоризонт, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ. Съгласно чл. 2 от Методиката, КРС периодично - на всеки две години, определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и, при установяване липсата на ефективна конкуренция, определя предприятие(я) със значително въздействие на съответния пазар.

Пазарите следва да бъдат анализирани като се вземе предвид технологичната неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения (чл. 8, т. 1 от Рамковата директива и чл. 4, ал. 2, т. 2 от ЗЕС), както и принципите на конкурентното право (чл. 15, т. 3 от Рамковата директива и чл. 150, т. 1 от ЗЕС).

2. Съответен продуктов пазар

Съгласно чл. 9 от Методиката, съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането.

Взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но постоянно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга, потребителите са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени.[6]

Взаимозаменяемост при предлагането е налице, когато вследствие на малко, но постоянно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга, предприятия, които не осъществяват електронни съобщения и не предоставят електронни съобщителни услуги на съответния пазар, са в състояние в краткосрочен план, до 1 (една) година, да навлязат на него без значителни допълнителни разходи за материални и нематериални дълготрайни активи, допълнителни инвестиции, стратегически решения и други.[7]

При определянето на продуктовия пазар на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи, отчитайки особеностите на националния пазар на електронни съобщителни мрежи и/или услуги и изследвайки подробно взаимозаменяемостта при търсене и предлагане, КРС разгледа следните въпроси:

1. Дали пазарът на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи може да обхваща повече от една мрежа?

2. Дали осъществяването на пряко взаимно свързване чрез изградена собствена инфраструктура или чрез използване на линии под наем може да бъде разгледано като взаимозаменяемо на закупуването на транзитни услуги на едро?

3. Дали предоставянето на транзитни услуги на едро чрез мобилни наземни мрежи може да бъде разгледано като част от пазара на едро на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи?

4. Следва ли вътрешните доставки на транзитни услуги в рамките на едно предприятие (self-supply) да бъдат разглеждани като част от пазара на транзитни услуги на едро?

5. Доколко националните транзитни услуги на едро и международните транзитни услуги на едро (транзит на входящи и изходящи международни повиквания и на „чисто" международни повиквания) могат да бъдат разглеждани като част от един продуктов пазар?

6. Дали повиквания към единен европейски номер за достъп до спешни повиквания 112, които се реализират от предприятие с резервирана свързаност към центрове 112 за сметка на предприятие без резервирана свързаност, са в обхвата на пазара на национални транзитни услуги на едро?

---

[6] *Чл. 10, ал. 1 от Методиката*
[7] *Чл. 11, ал. 1 от Методиката*

1. Дали пазарът на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи може да обхваща повече от една мрежа?

КРС е на мнение, че потенциални купувачи на транзитни услуги биха били предприятия, които са новонавлизащи на пазара на обществени телефонни услуги, докато вероятността за закупуване на тези услуги от страна на утвърдили се на пазара предприятия е малка. Това произтича от обстоятелството, че, за да обслужват повиквания към различни дестинации, новонавлизащите на този пазар предприятия се нуждаят от обществена телефонна мрежа със съответното покритие, изграждането на която е свързано с инвестиране на значителни средства, докато едно вече утвърдило се на пазара предприятие, чийто обем трафик към други предприятия непрекъснато се увеличава, би предпочело да осъществи пряко взаимно свързване с тях, вместо да разчита на закупуването на транзитни услуги от трета страна.

Предприятие, предоставящо обществена телефонна услуга на крайни потребители, което желае да ползва транзитни услуги, може да използва всяка електронна съобщителна инфраструктура, която има възможност и чрез която ефективно се предоставят комутируеми транзитни услуги на едро. От тази гледна точка, предлаганите чрез различни мрежи транзитни услуги на едро могат да се считат за взаимозаменяеми[8] при търсенето, тъй като имат сходни характеристики – предлагат комутация, маршрутизиране и пренос на повикванията, имат сходно предназначение – за пренос на обществени телефонни повиквания, и сравними цени.

От гледна точка на гореизложеното, КРС счита че пазарът на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи може да обхваща повече от една мрежа.

2. Дали осъществяването на пряко взаимно свързване чрез изграждане на собствена инфраструктура или чрез използване на линии под наем може да бъде разгледано като взаимозаменяемо на закупуването на транзитни услуги на едро?

Безспорно, едно предприятие, навлизащо на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение, има възможност да избегне закупуването на транзитни услуги от други предприятия чрез осъществяването на пряко взаимно свързване (чрез изграждане на собствена инфраструктура или чрез използване на линии под наем) с всички останали предприятия на пазара. За осъществяването на подобно свързване обаче са нужни значителни инвестиции, планиране и време за осъществяването му. Подобни инвестиции биха били оправдани единствено, ако предприятието има гарантирани обеми трафик до всяко и от всяко едно предприятие на националния пазар или до/от всяка международна дестинация на повикванията.

Също така, следва да се има предвид и фактът, че между прякото взаимно свързване, осъществено чрез изграждане на собствена инфраструктура или линии под наем, и транзитните услуги на едро съществуват функционални различия.

Характерна черта на комутируемия транзит е, че предприятието, от чиято мрежа произхожда повикването, предава трафика на транзитиращото предприятие, което отговаря за правилното маршрутизиране на повикването към съответната дестинация,

---

[8] *В съответствие с чл. 8, ал. 3 от Методиката, продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени.*

докато при прякото взаимно свързване, комутацията и маршрутизирането се осъществяват от предприятието, от чиято мрежа се осъществява повикването.

При транзитните услуги, всяко едно повикване посредством комутация и маршрутизация може да бъде пренесено до различни точки на обществената електронна съобщителна мрежа, докато линиите под наем предоставят преносен капацитет единствено между две крайни точки - без възможности за комутация и маршрутизация. Освен това, функционалните характеристики на услугите за предоставяне на линии под наем на едро определят и значително по-високите им цени в сравнение с цените на транзитните услуги на едро.

Както бе посочено по-горе, и изграждането на собствена инфраструктура за пряко взаимно свързване, и линиите под наем, изискват значителни инвестиции и време за планиране, организиране и изграждане, които са оправдани при наличието на значителни трафични потоци между крайните точки (точките на присъствие от двете мрежи), които ще обслужват. В този смисъл, влагането на значителни по обем инвестиции за изграждане на пълна взаимна свързаност от алтернативно предприятие, чиито абонати са малко на брой или не генерират достатъчно голям обем трафик, може да бъде неоправдано от икономическа гледна точка. Изграждането на пряко взаимно свързване намалява търсенето на транзитни услуги и, по своята същност, води до оттегляне от закупуване на тези услуги, но не е техен заместител. Ето защо, предприятие, което ползва транзитни услуги, не би преминало в кратък срок към пълна взаимна свързаност в отговор на малко – от 5% до 10%, но трайно увеличение на цените за транзитни услуги на едро. Следователно, от гледна точка на търсенето, взаимното свързване не може да се счита за заместител на комутируемите транзитни услуги на едро.

По отношение на взаимозаменяемостта при предлагането, предприятията, които са заменили закупуването на транзитни услуги с изграждане на взаимно свързване, са в състояние да използват производствените си активи, т.е. изградения капацитет, за да предлагат транзитни услуги на трети лица съвсем отскоро и в малък мащаб. Към настоящия момент, няма доказателства, че тези предприятия възнамеряват системно да предлагат част от мрежовия си капацитет за предоставяне на комутируеми транзитни услуги на други предприятия, макар да разполагат с техническа възможност за това. Поради това, КРС счита, че не са налице индикации в посока значително увеличаване обема на пазара на национални транзитни услуги за периода, обект на настоящия анализ.

По мнение на КРС, прякото взаимно свързване между предприятията, чрез изграждане на собствена инфраструктура или използване на линии под наем, не е част от обхвата на пазара на едро на комутируеми транзитни услуги.

Следователно, от гледна точка на търсенето и предлагането, осъществяването на взаимно свързване чрез изграждане на собствена инфраструктура или на линии под наем не може да бъде разглеждано като взаимозаменяемо със закупуването на транзитни услуги на едро.

3. Дали предоставянето на транзитни услуги на едро чрез мобилни наземни мрежи може да бъде разгледано като част от пазара на едро на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи?

Единствените транзитни услуги на едро, предоставяни към момента на изготвяне на анализа чрез мобилни наземни мрежи в Република България, са услуги,

свързани с преносимостта на мобилните номера. До този момент, транзитни услуги, различни от тези, не са били предоставяни чрез мобилни наземни мрежи, а на мобилните предприятия не е било налагано задължение за предоставяне на такива услуги. Поради тези причини, мобилните наземни мрежи не са оразмерени за предоставяне на транзитни услуги на едро и, в тази връзка, трябва да се отбележи, че за да е конкурентноспособно предоставянето на транзитни услуги чрез мобилни наземни мрежи на предоставянето на тези услуги чрез фиксирани телефонни мрежи, са необходими инвестиции и време за изграждане на допълнителен капацитет. Такива разходи са оправдани единствено в случаите, когато се очаква значителен обем от транзитен трафик, при известни направления/маршрути и точки на взаимно свързване, през които той ще постъпва в и ще напуска мобилната наземна мрежа. Същевременно, не е ясно дали, при тези условия, мобилните предприятия ще са склонни да предоставят транзитни услуги на цени, съпоставими с определените от предприятията, предоставящи обществени електронни услуги в определено местоположение. Съмненията в това отношение се основават на голямата разлика между цените за терминиране във фиксирани телефонни мрежи и цените за терминиране в мобилни наземни мрежи.

В тази връзка, КРС е на мнение, че в разглеждания бъдещ период е малко вероятно предприятията да използват мобилните си мрежи, за да навлязат на пазара на чисти транзитни услуги на едро в следствие на малко, но трайно увеличение на цените на транзитните услуги, предоставяни чрез фиксирани мрежи.

По тази причина, КРС счита, че предоставянето на транзитни услуги на едро чрез мобилни наземни мрежи не е част от пазара на едро на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи.

4. Следва ли вътрешните доставки на транзитни услуги в рамките на едно предприятие (self-supply) да бъдат разглеждани като част от пазара на транзитни услуги на едро?

С поставянето на границите между пазарите на едро на генериране, транзит и терминиране на повиквания от/в определено местоположение на обществена телефонна мрежа в точките на взаимно свързване, КРС значително „стесни" обхвата на пазара на транзит до включването единствено на транзитни услуги, предоставяни от трети предприятия, различни от предприятията, в чиито мрежи се генерират и терминират повикванията.

Повикванията, генерирани в мрежата на едно предприятие и пренесени до точката на взаимно свързване с мрежата на друго, вече са разгледани като част от друг пазар – пазара на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи. Именно на този пазар, при изчисляването на пазарните дялове на предприятията, са взети предвид и т.нар. вътрешни доставки на услугата генериране на повиквания в рамките на всяко предприятие (self-supply)[9]. При така поставените граници между трите свързани пазара, вътрешните доставки на транзитни услуги са вече отразени в обхвата на един от посочените пазари. По тази причина, КРС счита за необосновано да ги включи при дефинирането и на пазара на транзитни услуги на едро, тъй като това би било в разрез с установената практика по прилагане на Регулаторна рамка 2002 и би довело до двойно отчитане на вътрешните доставки (self-supply) на предприятията.

[9] *Приложение към Решение № 237 от 17 март 2009 г., Раздел V, т. 2.2.1.*

5. Доколко националните транзитни услуги на едро и международните транзитни услуги на едро (транзит на входящи и изходящи международни повиквания и на „чисто" международни повиквания) могат да бъдат разглеждани като част от един продуктов пазар?

Както беше разгледано в Раздел III, т. 2, услугите за транзит в обществени фиксирани телефонни мрежи представляват *услуги по пренос на трафик между две точки на взаимно свързване на собствената мрежа на едно предприятие с мрежите на други предприятия, като трафикът се генерира и терминира в мрежите на другите предприятия*. Предоставяните от предприятията в Република България транзитни услуги могат да бъдат разделени условно в две групи:

- **Транзит на национални повиквания** – включващ маршрутизация и пренос на трафик, генериран и терминиран във взаимно свързаните мрежи на предприятия на територията на Република България между две точки на взаимно свързване с тези мрежи;
- **Транзит на международни повиквания** – включващ услугите, при които:
    - трафикът се генерира в мрежата на предприятие в чужбина, постъпва през международен шлюз, транзитира се през мрежата на предприятие в Република България и се терминира в мрежата на предприятие в Република България през точка на взаимно свързване на двете национални мрежи (транзит на входящи международни повиквания);
    - трафикът се генерира в мрежата на предприятие в Република България, постъпва през точка на взаимно свързване и се транзитира през мрежата на предприятие в Република България, и постъпва през международен шлюз в мрежата на чуждо предприятие за терминиране в чужбина (транзит на изходящи международни повиквания), и
    - трафикът се генерира в мрежата на предприятие в чужбина, постъпва през международен шлюз и се транзитира през мрежата на предприятие в Република България, и постъпва през международен шлюз в мрежата на чуждо предприятие за терминиране в чужбина („чист" международен транзит).

КРС не разглежда „чистия" международен транзит като част от националния пазар на транзитни услуги, поради факта, че предоставянето на тази услуга и формирането на нейните цени се подчинява на конкурентен натиск на европейския и/или международния пазар. От тази гледна точка, КРС счита, че в случая българските предприятия действат като международни доставчици на транзитни услуги.

КРС разглежда като „национални транзитни услуги" услугите, включващи пренос на трафик, генериран и терминиран от предприятия на територията на Република България, а като „международни транзитни услуги" - само тези, предлагани за входящи и изходящи международни повиквания.

КРС не счита, че двете услуги могат да бъдат разглеждани като взаимозаменяеми, поради големите разлики в техните характеристики.

От гледна точка на търсенето, не може да се очаква едно предприятие, което желае да предоставя на своите крайни потребители възможност за осъществяване на

международни повиквания - от точка в Република България към точка в чужбина, да прибегне до закупуването на национален транзит, тъй като в този случай повикването не може да бъде осъществено. Същото се отнася и за случаите, в които дадено предприятие желае да предостави на своите крайни потребители възможност за осъществяване на национално повикване - от една точка в Република България към друга точка в страната – то не би прибягнало до закупуването на международни транзитни услуги. Следва да се отбележи, че въпреки наличието на национален елемент в услугите за транзит на входящи и изходящи международни повиквания, той не представлява самостоятелна услуга в сравнение с услугите за национален транзит. Освен това, за „националната" част на преноса не се предвижда отделна цена, а този пренос е включен в общата цена за предоставяне на тези услуги.

Във връзка с горепосоченото, КРС счита че от гледна точка на търсенето, транзитът на национални и този на международни повиквания не следва да бъдат разглеждани като част от един продуктов пазар.

От гледна точка на предлагането, КРС счита, че между националните транзитни услуги и международните транзитни услуги съществуват следните различия:

а) предприятията, които предоставят национални транзитни услуги следва да имат добре развита транзитна мрежа с национално покритие, разполагаща с пълна свързаност с останалите мрежи в страната, сравнима с постигнатото ниво на географско разпределение на взаимна свързаност от историческото предприятие "БТК" АД.

б) предприятията, които предоставят международни транзитни услуги трябва да разполагат с международен шлюз и да имат сключени договори с достатъчно международни мрежови оператори, така че да покрият всички направления. Не е необходимо те да разполагат със силно развита взаимна свързаност в географски аспект на национално ниво.

На основата на тези ключови различия, КРС заключава, че между двата вида услуги не съществува взаимозаменяемост от гледна точка на предлагането. Доставчиците на национални транзитни услуги не биха преминали към предлагане на международни транзитни услуги при малко (от 5% до 10%) увеличение на цените на тези услуги. Същото се отнася и за доставчиците на международни транзитни услуги, тъй като преходът към предоставяне на национални транзитни услуги е свързан с голям обем инвестиции за изграждане на мрежа с национално покритие и реализиране на пълна взаимна свързаност с мрежите на останалите предприятия, предоставящи обществени телефонни услуги.

В допълнение към изложените по-горе аргументи, КРС счита, че трябва да се отчете информацията относно цените на предприятията, предоставящи международни транзитни услуги. Данните относно цените за международни транзитни услуги, получени в КРС от тези предприятията, показват, че те действат като международни доставчици и предлагат единна цена, както следва:

- за транзит на изходящи международни повиквания – предприятията, които предоставят тази услуга, предлагат цени по дестинации, т.е. предприятието действа като международен мрежов оператор, осъществяващ пренос на трафик от страната към чужди мрежи (International carrier).
- за транзит на входящи международни повиквания – предприятията, които предоставят тази услуга, заплащат цена за терминиране на повикването на предприятието, собственика на терминиращата мрежа, която цена е част от цената, получена от международния оператор. Цената, която

международният оператор заплаща на българското предприятие, което след това транзитира входящото международно повикване до друга мрежа в страната, може да се разгледа като цена за терминиране на повикване, защото при формирането й няма определена част за транзит.

Следователно, според КРС не е налице взаимозаменяемост между националните транзитни услуги и международните транзитни услуги и не би следвало те да бъдат разглеждани като част от един продуктов пазар.

6. Дали повиквания към единен европейски номер за достъп до спешни повиквания 112, които се реализират от предприятие с резервирана свързаност към центрове 112 за сметка на предприятие без резервирана свързаност, са в обхвата на пазара на национални транзитни услуги на едро?

В съответствие с чл. 22 от Закона за националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112[10] (ЕЕН 112), функционирането на системата се обезпечава чрез центровете 112, разположени в шестте района от ниво 2 в съответствие със Закона за регионалното развитие[11], и комуникационна свързаност между тези центрове и контактните точки на националните служби за спешно реагиране: Националният медицински координационен център, центровете за спешна медицинска помощ, главните и областните дирекции на Министерството на вътрешните работи, Главна дирекция "Национална служба "Гражданска защита", Изпълнителна агенция "Морска администрация" и Планинската спасителна служба към Българския Червен кръст. От гледна точка на гореизложеното, националната система за спешни повиквания с ЕЕН 112 се обслужва от собствена мрежа със съответно управление, като повикванията в нея следва да постъпват в центровете 112. В съответствие с чл. 4, ал. 2 от Правилата за спешни повиквания[12] (Правилата), предприятията са задължени да изградят резервирана комуникационна свързаност до най-малко 2 центъра за спешни повиквания, от най-малко 2 различни комутационни точки на мрежата си до всеки от тях. По този начин, всяко предприятие ще реализира фактически взаимно свързване на мрежата си с мрежата на националната система за спешни повиквания. В съответствие с чл. 5, ал. 2 от Правилата, задължението на предприятие за изграждане на резервирана свързаност ще отпадне, ако преносът на повиквания от неговата мрежа към ЕЕН 112 се осъществява през мрежата на друго предприятие. КРС е на мнение, че преносът на тези повиквания следва да се счита за транзитиране на трафик, генериран в мрежата на предприятието без резервирана свързаност (мрежа А), през мрежата на предприятието с резервирана свързаност (мрежа В) с цел терминиране в център 112 от мрежата на националната система за спешни повиквания (мрежа С).

Предприятията осигуряват за своя сметка техническите и програмни средства за маршрутизиране на повикванията към центровете 112, с които са осъществили взаимно свързване (чл. 4, ал. 1 от Правилата). Всяко от тях следва да поеме за своя сметка и преноса на повикванията, генерирани в собствената му мрежа, до съответен

---

[10] *Обн., ДВ, бр. 102 от 28 ноември 2008 г.*

[11] *Обн., ДВ, бр. 50 от 30 май 2008 г., в сила от 31 август 2008 г.*

[12] *Правила за определяне на реда и условията за предоставяне на данни за местоположението на крайните потребители и данни за абоната от предприятията, предоставящи обществени телефонни услуги при спешни повиквания към центровете за спешни повиквания (приети с решение на КРС № 2097 от 8.10.2008 г.)*

център 112. В случаите, когато предприятие не е изградило изискуемата резервирана свързаност, то следва да уреди в споразумение с предприятието, през чиято мрежа ще се осъществява транзитът на повиквания към ЕЕН 112, разпределението на разходите за технически и програмни средства за маршрутизиране на повикванията, т.е. да поеме съответна част от първоначалните разходи по взаимно свързване с мрежата на националната система за спешни повиквания (чл. 5, ал. 3 от Правилата). То, обаче, следва да заплати и преноса на повикванията към ЕЕН 112 през мрежата на предприятието, с което е сключило споразумение в този смисъл. Така, транзитът на трафик през мрежата на предприятието с резервирана свързаност ще се предоставя на търговска основа и следва да се счита за предоставяне на национална транзитна услуга на едро.

Следователно, според КРС, повикванията към ЕЕН 112, които се реализират от предприятие с резервирана свързаност към центрове 112 за сметка на предприятие без резервирана свързаност, са в обхвата на пазара на национални транзитни услуги на едро.

Предварителни заключения

На база на представения по-горе анализ на взаимозаменяемостите на продуктите и услугите и следвайки изложеното в Препоръката на ЕК относно съответните пазари, КРС приема, че:

- пазарът на транзитни услуги в обществена фиксирана телефонна мрежа за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение може да обхваща повече от една мрежа;
- осъществяването на пряко взаимно свързване чрез изграждане на собствена инфраструктура или чрез използване на линии под наем не може да бъде разглеждано като взаимозаменяемо със закупуването на транзитни услуги на едро;
- предоставянето на транзитни услуги на едро чрез мобилни наземни мрежи не може да бъде разгледано като част от пазара на едро на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи;
- вътрешните доставки на транзитни услуги в рамките на едно предприятие (self-supply) не се включват в обхвата на пазара на национални транзитни услуги;
- предоставянето на национални транзитни услуги в обществена фиксирана телефонна мрежа следва да се разгледа като отделен продуктов пазар, който не обхваща транзит на входящи, изходящи и „чисто” международни повиквания; и
- повикванията към ЕЕН 112, които се реализират от предприятие с резервирана свързаност към центрове 112 за сметка на предприятие без резервирана свързаност, са в обхвата на пазара на национални транзитни услуги на едро.

3. Съответен географски пазар

Съгласно Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара и чл. 14, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в

сектора на електронните съобщения традиционно се определя въз основа на два главни критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общоевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство или глобален пазар).

Съгласно чл. 152, ал. 3 от ЗЕС, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни райони.

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство, както и факта, че в съответствие с индивидуалните лицензии (разрешения), издадени на всяко от предприятията, обществените им фиксирани телефонни мрежи имат обхват територията на страната, КРС дефинира съответния географски пазар на едро на транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи като *национален* по своя обхват.

4. Заключение

В резултат на извършения анализ, целящ определянето на съответни пазари, КРС стигна до следните заключения:

Съответният продуктов пазар, обект на този анализ е пазарът на национални транзитни услуги в обществена фиксирана телефонна мрежа за комутация, маршрутизация и пренос на национални повиквания, т.е. повиквания, генерирани и терминирани от/в национални мрежи. Географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България.

5. Участници на пазара

Поради така поставените граници между пазарите на едро на генериране на повиквания от определено местоположение на обществени телефонни мрежи и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, приети с окончателно Решение на КРС № 237 от 17 март 2009 г., и пазара на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи, КРС счита, че като участници на съответния пазар трябва да бъдат разгледани предприятията, оторизирани да предоставят обществени телефонни услуги в определено местоположение**.**

В таблица 4 е представена справка за алтернативните предприятия, на които е предоставено правото да предоставят обществена телефонна услуга в определено местоположение (с издадени лицензии от типа №116А) за периода 2006-2008 г.

Наименование на предприятието	31.12.2006 г.		31.12.2007 г.		31.12.2008 г.	
	Оторизирани предприятия	Активни предприятия	Оторизирани предприятия	Активни предприятия	Оторизирани предприятия	Активни предприятия
Общ брой:	**18**	**11**	**19**	**15**	**20**	**14**
"КЕЙБЪЛТЕЛ" ЕАД (до 31.12.2005 г. "Глобалтех България" ЕООД)	√	√	√	√	√	√
"ИЗТОЧНА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННА КОМПАНИЯ" АД	√	√	√	√	√	√
"НЕКСКОМ-БЪЛГАРИЯ" ЕАД	√	√	√	√	√	√
"НЕТПЛЮС" ООД*	√		√			
"ОРБИТЕЛ" ЕАД	√	√	√	√	√	√
"БЪЛГАРИЯ ТЕЛЕКОМ НЕТ" АД	√	√	√		√	
"ВЕСТИТЕЛ БГ" АД	√	√	√	√	√	√
"СПЕКТЪР НЕТ" АД	√	√	√	√	√	√
"ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ" ЕАД**	√	√	√	√	√	√
"ТРАНС ТЕЛЕКОМ" ЕАД	√	√	√	√	√	√
"ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД	√		√	√	√	√
"АЙ ТИ ДИ НЕТУЪРК" ЕАД	√	√	√	√	√	√
"КОСМО БЪЛГАРИЯ МОБАЙЛ" ЕАД	√		√	√	√	√
"МОБИЛТЕЛ" ЕАД	√		√	√	√	√
"НЕТ ИС САТ" ООД	√		√	√	√	√
"НОВО" ЕООД	√	√	√	√	√	
"СКАТ ТВ" ООД	√		√		√	
"ТЕЛЕКОМ 1" ООД	√		√	√	√	√
"ГЛОБЪЛ КОМЮНИКЕЙШЪН НЕТ" ЕАД			√		√	
"ВАРНА НЕТ" ООД					√	
"ИНТЕРБИЛД" ООД					√	

** С Решение на КРС № 591 от 19 април 2007 г. са отнети първично предоставените с индивидуална лицензия №116А-02583/15.10.2004 г. и индивидуална лицензия № 116Б-02583/15.10.2004 г. номера и адреси на „Нетплюс" ООД*

*** Считано от 07.05.2008 г. предприятието „Телеком Партнърс Нетуърк" ЕАД е преименувано на „Интеруут България" ЕАД*

Източник: *КРС*

Таблица 4

Към края на 2008 г., предприятията, които имат право да предоставят обществени телефонни услуги в определено местоположение (вкл. историческото предприятие „БТК" АД), са 21 на брой. От тях към момента на извършване на анализа реално осъществяващите дейност участници на пазара на обществени телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение са 15 (не осъществяват дейност предприятията „България Телеком Нет" АД, „Ново" ЕООД, „Скат ТВ" ООД, „Глобъл Комюникейшън Нет" ЕАД, „Варна Нет" ООД и „Интербилд" ООД).

6. Прилагане на теста на трите критерия

Съгласно чл. 152, ал. 5 от ЗЕС и чл. 6, ал. 1 от Методиката, с оглед определянето на пазара на национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи за съответен пазар, подлежащ на ex-ante регулиране, е необходимо да бъде извършен анализ, за да се установи дали са изпълнени кумулативно следните три критерия:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите и за възстановяване на конкуренцията на съответния пазар.

Следва да се отчете също така дали изпълнението на тези критерии ще е налице и в двугодишния период до следващото определяне, анализ и оценка на съответния пазар.

6.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара

При анализа на този критерий, КРС изследва наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на даден пазар в рамките на времеви хоризонт от две години, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ.

Структурни бариери за навлизане на пазара са тези, които се явяват като бариера в резултат от необходимите първоначални разходи или условията на търсенето и създават неравноправни условия между предприятията със значително въздействие върху пазара и навлизащите предприятия на пазара, затрудняващи или препятстващи навлизането на пазара (чл. 7, ал. 1 от Методиката).

Правни или регулаторни бариери са бариери, които не се основават на икономическите условия, а са резултат от законодателни, административни или други държавни мерки, които в някаква степен ограничават достъпа до пазара на потенциалните конкуренти или тяхното бъдещо поведение (чл. 7, ал. 2 от Методиката).

Национални транзитни услуги в обществени фиксирани телефонни мрежи в България се предлагат от историческото предприятие „БТК" АД съгласно наложено задължение по реда на ЗД (отм.) и Наредба № 10 за условията и реда за взаимно свързване на далекосъобщителни мрежи (отм.). Също така, услугата се предоставя и от няколко алтернативни предприятия, съгласно сключени индивидуални договори.

При горепосочените граници между пазарите на генериране, транзит и терминиране на повиквания от/в обществена телефонна мрежа за предоставяне на обществени телефонни услуги в определено местоположение, КРС счита че пред предприятията са налице сериозни структурни, а също така и правно-регулаторни бариери само на пазарите на едро на генериране и терминиране, докато националните транзитни услуги в голяма степен зависят от изградената впоследствие взаимна свързаност между мрежите. Основния аргумент за това е фактът, че предприятията изграждат своите мрежи с цел предоставяне на услуги на крайни потребители, пряко свързани с услугите на едро по генериране и терминиране, а не с основна цел предоставяне на национални транзитни услуги.

По данни, представени от предприятията, за разглеждания период 2006-2008 г. нито едно алтернативно предприятие не е закупило услуги за пренос на национални повиквания през мрежата на историческото предприятие „БТК" АД. В допълнение, единственото алтернативно предприятие, което е предлагало услуги за национален транзит и през трите години на разглеждания период е „Интеруут България" ЕАД. От другите предприятия, осъществяващи дейност към края на 2008 г., „Орбител" ЕАД е декларирало, че е предоставяло национален транзит през 2006 г., а „Спектър Нет" АД - само през 2008 г. Трафикът, реализиран чрез предоставянето на национални транзитни услуги, е силно ограничен като обем и пренебрежимо малък спрямо обема на общия трафик на генерираните от алтернативните предприятия национални повиквания (Фиг. 5).

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фиг. 5

Въпреки, че към края на 2008 г. всички активни алтернативни предприятия в Република България имат сключени договори за взаимно свързване с мрежата на „БТК" АД, както бе споменато, реално услугата национален транзит на национални повиквания, предоставяна от „БТК" АД не се използва, а са предприети действия по изграждане на взаимно свързване между мрежите на повечето алтернативни предприятия. За това говори и общият брой сключени договори за взаимно свързване между активните алтернативни предприятия, който към края на 2008 г. възлиза на 55 договора при 14 реално осъществяващи дейност предприятия за същия период. За сравнение, към края на 2007 г., броят на сключените договори за взаимно свързване е бил с осем по-малко (47) при 15 осъществяващи дейност предприятия. Предприятията, които не са осъществили взаимно свързване помежду си до този момент, са използвали и използват транзитни услуги от други алтернативни предприятия. Както, обаче, е видно от данните, представени на Фиг. 5, обемът на този трафик е силно ограничен и пренебрежимо малък. Предвид наличните договори за взаимно свързване между отделните предприятия, КРС приема, че и потенциалният обем на пазара на национален транзит е в голяма степен ограничен. Следователно интересът на предприятията да предоставят тази услуга може да се оцени като слаб. Този извод се потвърждава и от обема на предоставяните транзитни услуги – както търсенето на тези услуги, така и желанието за трайно навлизане на предприятия на пазара за предоставянето им, може да се оцени като пренебрежимо слабо.

В допълнение, за разглеждания период, при голяма част от алтернативните предприятия се наблюдава и тенденция за инвестиране на средства в изграждане и поддържане на собствени мрежи. Общата сума на инвестициите, вложени в електронни съобщителни мрежи и/или услуги през 2008 г. е почти с 80% по-голяма от сумата на

общите приходи, генерирани от алтернативните предприятия, а само мрежовите инвестиции са с около 46% повече от приходите.

Предвид изложеното дотук, КРС е на мнение, че и в бъдеще алтернативните предприятия ще разчитат все повече на изграждане на собствена инфраструктура за пренос на собствените повиквания, както и на осъществяване на взаимно свързване с максимален брой мрежи на други алтернативни предприятия, отколкото на предлаганите както от историческото предприятие, така и от останалите алтернативни предприятия национални транзитни услуги.

Във резултат от гореизложеното, КРС счита, че на този пазар в момента не са налице високи бариери както за навлизане, така и за разширяване, и не може да се отбележи тенденция за възникване на такива за периода напред, обхванат от анализа.

6.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията

Според Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари[13], анализът доколко липсва възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на даден пазар в рамките на разглеждания двугодишен период има за цел да покаже дали въпреки наличието на непреходни бариери за навлизането на този пазар неговото развитие не клони към ефективна конкуренция.

Както беше вече отбелязано, КРС е на мнение, че на пазара на национални транзитни услуги не са налице високи бариери както за навлизане, така и за разширяване. Не би било логично да се очаква, че на пазара на национални транзитни услуги ще навлязат нови предприятия, поради нестабилното и незначително търсене на тези услуги.

С цел по-детайлен поглед върху динамиката в развитието на пазара на национални транзитни услуги, КРС счита че е необходимо да бъдат разгледани следните показатели:

- развитие на пазара на национални транзитни услуги – обем трафик и приходи;
- динамика на развитие на пазарните дялове на участниците на пазара на национални транзитни услуги;
- информация за развитието на цените на едро за услугата транзит на национални повиквания.

- ***Развитие на пазара***

На Фиг. 6 са представени данни относно реализирания национален транзитен трафик (в мин.) и съответно общата сума на генерираните приходи през периода 2006-2008 г.

[13] *Разяснителна бележка, стр. 9-10*

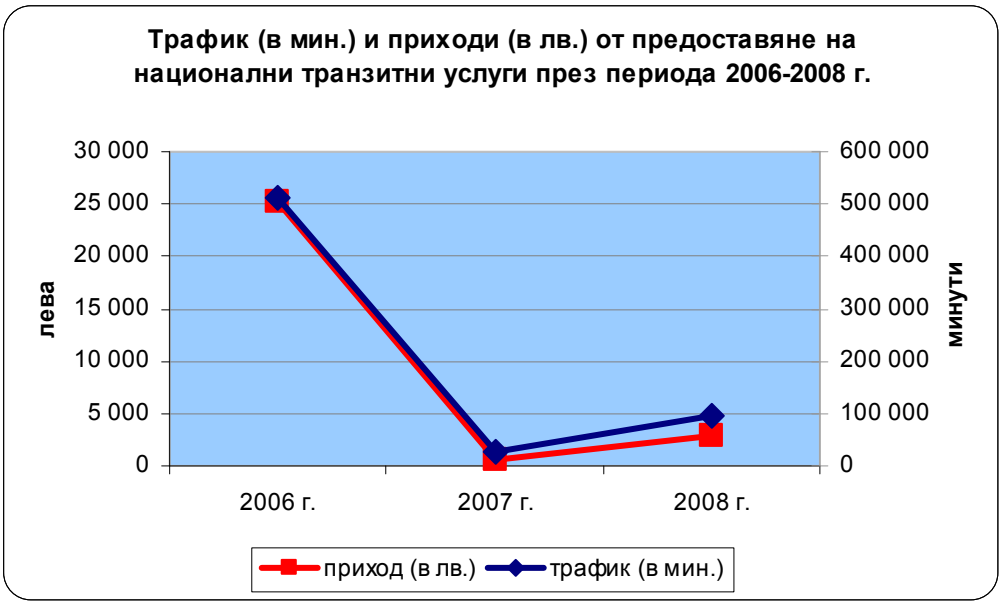

** от общата сума на приходите не са приспаднати разходите за терминиране на транзитираните повиквания*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фиг. 6

Видно от представената на графиката информация, обемът на пазара на национални транзитни услуги, както на база приходи, така и на база трафик, намалява през разглеждания период. Реализираният транзитен трафик през 2008 г. спрямо 2006 г. е намалял повече от 80%. Въпреки, че спрямо 2007 г. бележи малък ръст, общия обем на транзитирания национален трафик е пренебрежимо малък спрямо обема на общия трафик на генерираните от алтернативните предприятия национални повиквания (Фиг. 5).

➢ *Пазарни дялове*

В следващите Таблица 5 и Фиг. 7 е представена информация за пазарните дялове на предприятията, предоставяли национални транзитни услуги, изчислени на база реализиран транзитен трафик за периода 2006-2008 г.

Пазарни дялове, изчислени на база трафик от транзит на национални повиквания					
No	Предприятие	Вид	трафик (в мин.)		
			2006 г.	2007 г.	2008 г.
1	ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ	ЕАД	1,12%	100,00%	51,10%
2	ОРБИТЕЛ	ЕАД	98,88%	0,00%	0,00%
3	СПЕКТЪР НЕТ	АД	0,00%	0,00%	48,90%
ОБЩО			**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Таблица 5

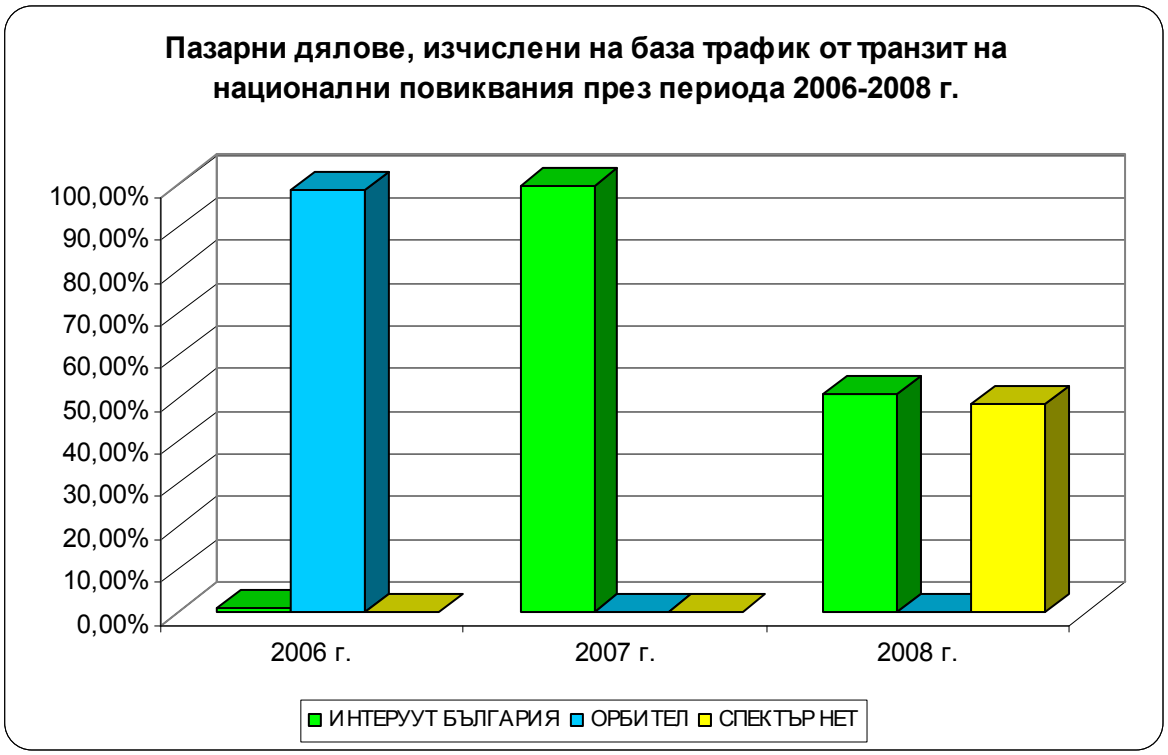

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фиг. 7

Анализът на представените данни показва, че търсенето на национални транзитни услуги, през разглеждания период, е изключително нестабилно и променливо. В подкрепа на това са и фактите, че през 2006 г. и 2007 г., пазарният дял на две различни алтернативни предприятия е 100% или почти 100%, докато през 2008 г. наблюдаваме почти равно разпределение на пазара между две други предприятия.

Във връзка с гореизложеното, КРС счита, че липсата на предприятие с изключително висок пазарен дял, поддържан за дълъг период от време сочи, че не са налице предпоставки за възпрепятстване развитието на конкуренцията на разглеждания пазар на национални транзитни услуги.

➢ ***Развитие на цените на транзит на национални повиквания***

Цените за транзит на национални повиквания на историческото предприятие „БТК" АД са част от неговото Типовото предложение за взаимно свързване. Първото Типово предложение за взаимно свързване е внесено от „БТК" АД на 06.01.2004 г. и е одобрено с решение № 1410 от 29.06.2004 г. С решение № 2298 от 29.12.2004 г. на КРС това типово предложение е изменено.

Решение № 1410 от 29.06.2004 г. на КРС е отменено от Върховния административен съд, с което е отменено и действащото Типово предложение. С решение № 572 от 30 март 2006 г. КРС одобри ново Типово предложение на „БТК" АД, като това решение отново е обжалвано. След приключване на съдебния спор в полза на КРС, от 13.02.2008 г. окончателно е потвърдено и е в сила Типово предложение за взаимно свързване на „БТК" АД, което определя техническите и икономически условия за взаимно свързване с мрежата на историческото предприятие.

Цените за транзит на национални повиквания съгласно първото Типово предложение за взаимно свързване на „БТК” АД бяха, както следва:

- За единичен сегмент – 0,03 лв.;
- За двоен сегмент – 0,08 лв.

Съгласно одобреното с Решение на КРС № 572 от 30 март 2006 г. и действащо към момента Типово предложение за взаимно свързване, цените за транзит на национални повиквания през мрежата на историческото предприятие са:

- За единичен сегмент – 0,024 лв.;
- За двоен сегмент – 0,055 лв.

В следващата таблица е представено развитието в средните цени (в лв.) за национални транзитни услуги, предлагани от алтернативните предприятия, изчислени като частно между приходи, генерирани от предоставянето на транзит на национални повиквания, и общия обем на реализирания трафик.

Среднопретеглени* стойности (в лв.) на минута за транзит на национални повиквания					
No	Предприятие	Вид	Средни стойности		
			2006 г.	2007 г.	2008 г.
1	ИНТЕРУУТ БЪЛГАРИЯ	ЕАД	0,052	0,004	0,010
2	ОРБИТЕЛ	ЕАД	0,029	x	x
3	СПЕКТЪР НЕТ	АД	x	x	0,010

* изчислени като частно между приходите и реализирания трафик.

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Таблица 6

Видно от таблицата, средните цени за национални транзитни услуги през разглеждания период следват тенденция за намаляване, като средните цени на „Интеруут България” ЕАД през 2008 г. спрямо 2006 г. са намалели повече от 4 пъти. В същото време средните цени на другото алтернативно предприятие, предоставяло такива услуги през 2008 г., съответстват на среднопретеглените стойности на минута, предлагани от „Интеруут България” ЕАД.

В заключение, КРС счита, че средните цени за национални транзитни услуги, предлагани от алтернативните предприятия са по-ниски от тези на историческото предприятие „БТК” АД и следват тенденция за намаляване. Това е ясен знак за развитие на конкуренцията на пазара на национални транзитни услуги.

6.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право

Общото заключение дали даден пазар подлежи на ex-ante регулиране зависи и от оценката дали прилагането на правото в областта на конкуренцията е достатъчно за преодоляване на неефективната конкурентна среда. Както бе изяснено, КРС приема, че към настоящия момент за този съответен пазар не съществуват трайни и непреодолими бариери за навлизане, както и че са налице обстоятелства, които спомагат за насърчаване на конкуренцията на пазара. В този смисъл, пазарът за национални транзитни услуги не удовлетворява първия и втория критерии за определянето му като съответен пазар, подлежащ на ex-ante регулиране. Поради изискването за кумулативно изпълнение и на трите критерия, този факт е достатъчен за неговото изключване от съответните пазари. Въпреки това, КРС направи оценка и на третия критерий, т.е.

доколко механизмите на конкурентното право са достатъчни с оглед справянето с евентуални проблеми, свързани с конкуренцията на пазара на национални транзитни услуги.

В Република България органът, овластен да прилага правото на защита на конкуренцията, е КЗК. Нейната дейност се основава преди всичко на ex-post регулация. В този случай регулаторни мерки се прилагат тогава, когато се установи, че от даден участник на пазара са извършени действия, довели до увреждане на конкуренцията. Това е и съществената разлика спрямо прилагането на ex-ante регулиране, където налагането на определени мерки има за цел да предотврати нарушаването на условията за конкуренция в случаите, когато е установена пазарна структура, която създава предпоставки за такова нарушаване. В този случай, контролът се осъществява в перспектива, за разлика от типичния за дейността на конкурентното ведомство принцип на последващ контрол (с изключение на случаите на концентрации между предприятия).

Ex-post регулацията представлява прилагане на последващ контрол и е свързана с предприемане на санкционни мерки за вече извършено нарушение. В практиката си по повод „третия критерий", КРС трайно приема, че този принцип на регулиране не дава възможност за налагане на несанкционни мерки като например ценови ограничения на предприятията, чиято ценова политика може да доведе до нарушаване на условията на конкуренцията. КРС традиционно отчита и обстоятелството, че принципите за последваща регулация, т.е. след установяване на вече извършено нарушение, не включват възможността за периодично събиране на информация от предприятията, което ограничава възможността за анализ на тенденциите относно развитието на пазара в перспектива. По този начин би могло да съществува опасност от липса на възможност за предприемане на бързи и адекватни мерки с цел предотвратяване на злоупотреби с евентуално положение на дадено предприятие, при което то може да увреди конкуренцията със своето поведение.

Третият критерий относно това дали даден пазар подлежи на ex-ante регулиране, обаче, следва да се разглежда не сам по себе си, а систематично заедно с другите два критерия и при отчитане специфичните особености на съответния пазар. Идеята на този критерий е, че когато съществуват бариери за навлизане на пазара и не съществуват други средства за насърчаване на конкуренцията, трябва да се изследва дали евентуално възникнали конкурентни проблеми могат да бъдат разрешени ex-post, единствено с методите и средствата на конкурентното право. Както беше посочено, трите критерия трябва да са кумулативно изпълнени. Съгласно т. 13 от преамбюла на Препоръката за съответните пазари „Решението за определяне на даден пазар като подлежащ на ex ante регулиране следва да зависи и от оценката дали правото в областта на конкуренцията е достатъчно за справяне с пазарните сривове, *настъпващи в резултат на удовлетворяването на първите два критерия*". Също така, съгласно чл. 152, ал. 5, т. 3 от ЗЕС този критерий ще е изпълнен при „недостатъчна ефективност на конкурентното право *за преодоляване на бариерите по т. 1 и за възстановяване на конкуренцията на съответния пазар*".

КРС направи оценка и на третия критерий, акцентирайки върху особеностите на националния пазар на транзитни услуги на едро, евентуалните характеристики на възможни конкурентни проблеми и възможностите за възстановяване на конкуренцията в кратък срок чрез прилагане на ex-post мерките, използвани от конкурентното право.

Законът за защита на конкуренцията (ЗЗК) предвижда забрана за злоупотреба с монополно или господстващо положение, забрана за антиконкурентни споразумения,

решения или съгласувани практики, както и забрана за нелоялна конкуренция. Монополно положение, по смисъла на ЗЗК, на разглеждания пазар безспорно не е налице, а „господстващо положение" по смисъла на ЗЗК е със същото съдържание като понятието „значително въздействие на пазара" по смисъла на ЗЕС. КЗК има правомощие във всеки конкретен случай да дефинира съответен пазар и да установи наличие или липса на господстващо положение. Въпреки това, при липсата на бариери за навлизане на този пазар и при наличието на обстоятелства, стимулиращи конкуренцията, КРС изразява своите съмнения, че такова господстващо положение би било установено. Евентуалното картелиране, от своя страна, по принцип е в изключителната компетентност и в обхвата на последващата регулация от страна на конкурентното ведомство. КРС има правомощия да налага мерки спрямо предприятие със значително въздействие на пазара (т.е., предприятие, за което секторният регулатор е установил положение, равняващо се на господстващо по смисъла на ЗЗК). По тази причина, нарушенията на конкурентното право, върху които предварителната регулация би могла да повлияе, са именно тези, свързани с господстващо положение, а не тези, свързани с картелиране или нелоялна конкуренция.

Дори при евентуален извод, от страна на КЗК, за наличие на господстващо положение (считан от КРС за малко вероятен предвид описаните особености на този пазар) и наред с това за злоупотреба с него КРС в конкретния случай приема, че общият регулатор би могъл да реши евентуално възникналия проблем със средствата, с които разполага. Беше установено наличието на алтернативни възможности пред българските или чуждестранните предприятия, търсещи национален транзит. Факт е също така липсата на интерес към пазара на национален транзит на национални повиквания и обстоятелството, че пазарът би могъл да функционира и без използването на транзитна услуга, предлагана конкретно от дадено предприятие. Следователно, дори и да се окаже, че дадено предприятие притежава и злоупотребява с господстващо положение, то в случая наличието на законова забрана за злоупотреба и правомощието на КЗК да наложи санкция за евентуална такава, както и да постанови преустановяване на нарушението са достатъчни за защита на конкуренцията.

Особеностите на пазара на национален транзит не налагат необходимост от предварителни ценови ограничения, както и от предварително интервениране в дейността на предприятията с оглед налагане на мерки от секторния регулатор. Предвид слабия интерес при търсенето на национални транзитни услуги и предвид описаната по-горе пазарна ситуация, КРС приема, че в случая средствата на конкурентното право са достатъчни за преодоляване на евентуални нарушения на конкуренцията.

6.4. Заключение

Съгласно т. 5 от Преамбюла на Препоръката за съответните пазари, чл. 152, ал. 5 от ЗЕС и чл. 6, ал. 1 от Методиката, анализът във връзка с прилагането на трите критерия при определянето на даден пазар за съответен следва да докаже, че всички те са изпълнени кумулативно.

КРС, следвайки т. 12 от преамбюла на Препоръката за съответните пазари, счита, че вторият критерий следва да се разглежда, в случаите когато са налице значителни бариери за навлизане. Следвайки текста на т. 13 от преамбюла, както и чл. 152, ал. 5, т. 3 от ЗЕС, КРС е на мнение, че третият критерий би бил от значение, ако са покрити първите два. Въпреки това, с оглед пълнота на анализа бяха разгледани

поотделено и трите критерия и изводът е, че не е налице кумулативно покриване на всички тях.

С оглед изложеното дотук, КРС прави заключението, че пазарът на национални транзитни услуги в обществена фиксирана телефонна мрежа в Република България *не подлежи на ex-ante регулиране*, тъй като не изпълнява кумулативно трите критерия за определяне на съответен пазар, подлежащ на ex-ante регулиране. В тази връзка за този пазар не е налице основание да се изследва липсата или наличието на ефективна конкуренция.

V. Заключение от анализа

В резултат на гореизложеното и съгласно § 7 във връзка с чл.150, ал.1 от ЗЕС наложените по ЗД (отм.) задължения се запазват до влизане в сила на решение, с което се налагат, продължават, променят и/или отменят специфични задължения на предприятия, определени за такива със значително въздействие върху съответния пазар по реда на ЗЕС. Съответните пазари, за които се изследва наличието или липсата на ефективна конкуренция и на които се определят предприятия със значително въздействие върху пазара, следва първо да бъдат дефинирани от КРС като такива, подлежащи на ex-ante регулиране. При условие, че по отношение на даден пазар не могат да се приложат кумулативно трите критерия, посочени в чл. 152, ал.5 от ЗЕС и чл. 6, ал.1 от Методиката, то този пазар не попада в обхвата на анализите, извършвани в рамките на компетентността на КРС. На този пазар няма основание да се изследва липсата или наличието на ефективна конкуренция и да се определя предприятие със значително въздействие върху пазара.

Предвид посоченото, както и с оглед резултатите от настоящият анализ дотук, които показват, че пазарът на национални транзитни услуги в обществена фиксирана телефонна мрежа в Република България не подлежи на ex-ante регулиране, и на основание чл. 155, ал. 2 от ЗЕС, действащите с оглед разпоредбата на § 7 от ЗЕС специфични задължения, наложени на „БТК" АД по реда на ЗД (отм.) следва да бъдат отменени.